

Nekončívá to dobře, někdy krvavě. Jan Schneider k „bonzování a cenzuře“.

Bezpečnostní analytik, někdejší pracovník tajných služeb a státní správy, za Husákovy normalizace disident a spolupracovník Plastic People of the Universe Jan Schneider hodnotí pro ParlamentníListy.cz dva návrhy opatření Ministerstva vnitra. Jde jednak o program zachycování „protisystémových názorů“ ve státní správě a také o návrh zákona o blokování webů, které „ohrožují bezpečnost státu.“

J

Parlamentní listy – rozhovor

Ministerstvo vnitra připravilo legislativní návrh, který by v budoucnu umožnil legálně blokovat, vypínat a omezovat údajné dezinformační a propagandu šířící weby. Je to prý důležité, protože je to právě propaganda, kterou se prý Putin snaží rozvrátit Západ. Jde o správný či důležitý nástroj, nebo existují pádné argumenty, proč to odmítnout?

Hodlám tuto situaci v mnoha aspektech přirovnávat k tomu, co jsme zažívali v sedmdesátých letech, kdy probíhala takzvaná normalizace. Dovolím si proto předeslat pár slov na vysvětlenou.

V roce 1968 vrcholilo tzv. pražské jaro. V rámci tehdejšího „obrodného procesu“ byla výslovně zrušena cenzura. Po srpnové okupaci Československa vojsky některých států Varšavské smlouvy však byl tento „obrodný proces“ zastaven. Cenzura byla více či méně nápadně postupně znovu zaváděna v rámci tzv. normalizace, která vykazovala některé znaky podobné těm, které můžeme zaznamenávat v současnosti.

Pojem „normalizace“ se používá v různých oborech lidské činnosti. Původně je to proces, který má zajistit kompatibilitu technických procesů.

Přenesen do oblasti politické se však projevuje jako proces, který se snaží zprvu navodit cosi jako myšlenkovou standardizaci. Děje se tak omezováním diskuse, oponentury, sporů, disentních stanovisek. Postupně dochází k jejich úplnému vymizení z veřejného života, což vede k implicitní celospolečenské ideové unifikaci. Ta se postupem času stává explicitní, souhlas s ní začíná být vyžadován a vůči osobám rezistentním jsou zaváděny soubory různých represivních opatření, až po kriminalizaci. Po společnosti se současně žádá, aby tuto nenormální situaci přijala jako normální, standardní formu politické reality. Její přijetí je nejprve výhodou, postupně pak podmínkou pro kariérní vzestup.

Zpět k vaší otázce. Vzhledem k tomu, že na takovouto legislativu mohou přijít jen pohrobci těch, kteří kdysi prohlašovali, že „republiku si rozvracet nedáme“, pak je to téměř jediný nástroj, který mají k dispozici, protože do diskuse se pustit nemohou. Argumenty nemají, takže se mohou pokusit pouze nositele „protivných“ názorů místo debaty nejprve zhanobit a pak je jako zhanobené odmítnout, umlčet, popřípadě perzekvovat, či dokonce kriminalizovat. Přitom budou tvrdit, že

oni jsou diskusi přístupni, ale každý prý jistě pochopí, že lži nelze považovat za odlišný názor. A s lháři se oni prostě bavit nemohou, protože by je tím vlastně legitimizovali a s nimi i jejich rozvracečskou putinovskou propagandu. A to od nich nikdo nemůže žádat, když oni zasvětili životy pravdě a lásce. Ostatně ti lháři se přece sami vyřadili z demokratické společnosti!

Pokud by zákon v navržené formě prošel, státní orgány by dostaly možnost v řádu hodin zablokovat přístup k obsahu způsobilému „ohrožit svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy země nebo značnou měrou ohrožit vnitřní pořádek a bezpečnost České republiky“. Nabízí se otázka, kdo bude posuzovat míru „závadnosti“ takového obsahu. Soudy jistě ne, hovoříme-li o blokaci v řádu hodin.

Ona míra se bude odvíjet od míry roztřesenosti politiků, násobené mírou devótnosti úředníků. Vše ještě povýšené kvocientem všeobecné morální lhostejnosti až pokleslosti.

Proto musí společnost neprodleně začít vytvářet obranné mechanismy a struktury a připomenout si, že nejúčinnější zbraní proti útlaku je solidarita. Sice to bolí, ale ta bolest musí být rozložena na bedra více lidí. Pak je to nejen snesitelné, ale dokonce morálně povzbuzující, což je pravý opak, než čeho chce utlačovatel dosáhnout. Jestli se to ale společnost nenaučí, budou nás lámat jednoho po druhém a ostatní jen budou odklánět zraky a modlit se, aby na ně nedošlo. Dojde.

Podle serveru Aktuálně pracuje návrh zákona s termíny jako „hlásání zla“ nebo že „garance základních práv nelze zaměňovat za slabost demokracie či její neschopnost

obrany“. Víme, jak rozpoznat zlo, které může zlikvidovat demokracii?

Dovolím si ocitovat důstojného Gilberta Keitha Chestertona, který v „Jisté teorii o tyranech“ napsal: „Tyranie vždy vchází nehlídanou branou. Tyran je vždycky opatrný a ze všech sil se snaží, aby se nikoho nedotkl. Tyran je vždy zrádný. Vždy přichází pod záminkou, že chrání něco, co lidé opravdu chtějí mít chráněno – náboženství, veřejnou spravedlnost nebo slávu vlasti... Všechny tyranie jsou vždy nové tyranie. Něco takového jako stará tyranie prostě neexistuje... Z těchto evidentních historických faktů vyplývá jediné mravní naučení. Hledáte-li tyrany, nehleďte je mezi zdánlivě evidentními typy mužů, kteří utiskovali lidi v minulosti... Ať je nový tyran čímkoli, nikdy nebude nosit stejnou uniformu jako starý.“

Jinými slovy – pozor na ty, kteří mají plnou hubu „obav o demokracii“, „boje proti dezinformacím“ či osočování druhých z toho, že vedou „hybridní válku“. S největší pravděpodobností oni sami jsou škůdci demokracie, šířitelé dezinformací a protagonisty hybridní války. Ano, mluvím též o některých útvarech Ministerstva vnitra. Stačí před ně postavit zrcadlo, a zjistí se, že všechny ty definice, jimiž se snaží dehonestovat jiné, přesně pasují na ně samé.

Úřadem, který by měl blokování provádět, má být zatím Ministerstvo vnitra s tím, že se to jeho legislativcům nelíbí a časem by za tímto účelem měl vzniknout „nezávislý orgán“. Jak by takový orgán podle vás mohl vypadat? Lze vyloučit, že bude rozhodovat politicky?

Politické rozhodování takto exponovaného orgánu nelze nikdy vyloučit. Lze je však účinně eliminovat. Způsob je poměrně

jednoduchý – obsazení takového orgánu, bude-li z božího dopuštění vůbec ustaven, nechť ze zákona přísluší opozici! Jedině tak může občan nabýt přesvědčení, že rozhodne-li takto obsazený orgán o blokaci nějakých médií, může to být v souladu s Listinou základních práv a svobod. Ovšem že, jistotu nebude mít nikdy, namítne-li někdo toto. Ale víc se asi v parlamentní demokracii vymyslet nedá. Ostatně v některých civilizovaných zemích má skutečně opozice zákonem udělená práva jako například obsadit předsednická místa v orgánech parlamentní kontroly zpravodajských a bezpečnostních služeb.

Seznam Zprávy před pár dny informovaly o interním dokumentu resortu vnitra, podle kterého Rakušanovo ministerstvo chystá nástroje, jak odhalovat „antisystémové nálady“ ve státní správě. Radikalizace úředníků prý představuje zásadní problém a hrozbu pro fungování státu. Jak se na to díváte?

Už jim nejen teče do bot, ale i kape na karbid. Ovšem že hledání, odhalování, nacházení a spektakulární trestání vnitřního nepřítele patří odjakživa k lidové zábavě v totalitních režimech. Mnozí lidé v tom vidí šanci, jak se udáváním zbavit soků a konkurentů, jak se dostat na jejich pozice a k jejich majetkům. Mnozí z nich však za čas skončí podobně. Tím se vytváří naprosto iracionální atmosféra strachu, kdy nikdo neví, za co a kdy a proč bude potrestán. Je možné, že se na čas takto upevní loajalita státní správy, nicméně je jisté, že to dopadne hrozně, většinou dost krvavě, protože ti utlačovaní a ponižovaní si to nenechají líbit, a když na to přijde, není to nic pěkného na pohled.

Vnitro prý nehodlá spoléhat na to, že někteří státní zaměstnanci potenciálně rizikové informace nešíří. Třeba

z důvodu závažných dopadů energetické krize. Co vypovídá o státu, když nevěří vlastním zaměstnancům?

Vypovídá to o tom, že to pořekadlo o opakování dějin, když jsme se z nich nepoučili, má hodně co do sebe. Jenomže málokdo tušil, že to bude v tak exponenciálně zkráceném časovém formátu. Dřív ta normalizace probíhala pomalu, aby si na to lidská psychika zvykla, aby se v tom lidé naučili žít. Ty svěráky se utahovaly postupně. Tito novodobí normalizátoři však jsou zoufalí a netrpěliví a zkoušejí to všechno udělat rychle. Místo plíživé normalizace se snaží lidem nasadit španělskou botu a natáhnout je na žebřík a použít další libůstky jejich inkvizičních vzorů.

Nicméně musím podotknout, že tato vláda svým úředníkům nevěří právem, protože možná většina z nich kromě těch „znormalizovaných“ kariéristů jsou vůči této tsunami blbosti rezistentní, zachovali si vlastní rozum – a taky paměť, protože i ty nehoráznosti, co si dovolovaly vůči úředníkům předchozí vlády, se nyní jeví jako poměrně docela roztomilé škádlení v dobách svobody a demokracie.

Systém by měl probíhat tak, že monitoring nálad ve státní a veřejné správě bude „včasnou identifikací“ zjišťovat osoby šířící „antisystémové nálady“ a hodlá je „zapojovat do dialogu“. Co přesně to bude znamenat, zatím nevíme, ale jak podle vás tyto termíny přeložit do běžné mluvy?

Zde by se hodil nějaký výkladový slovník terminologie, kterou používal ve svých textech George Orwell. Včasnou identifikací můžeme rozumět rozvinutý a všemožně podporovaný systém bonzování, kdy ani nemůže jít o důkazy, protože to by nebylo „včas“, to už by bylo pozdě. Tady se bude práskat preventivně,

než k něčemu dojde. Ta kritická koincidence příznaků, že by k něčemu mohlo dojít, bude založena na různých gestech, hlasové intonaci, kosých pohledech a dalších fíglech, které budou práškači iniciativně a kreativně rozvíjet. Vznikne z toho metodika, kterou budou novodobí inkvizitoři rozvíjet, a bude z toho další živnost. Mnoho adeptů je na to již připraveno, zejména ti, co se třicet let zabývají lustracemi a kádrováním a nyní potřebují nové podněty a čerstvou stravu.

Slovo „antisystémové“ mě přivádí k tomu, že v některých zemích trestněprávní orgány používají pojem „systém“ v souvislosti s organizovaným zločinem. Má-li tato vláda strach z „antisystémových nálad“, řadí se sama typově k organizovanému zločinu.

Jinak řečeno, základem zdravé společnosti je chaos mnoha různých zájmů a louka s tisíci květy různých a ještě různějších názorů – a demokracie je inteligentní způsob, jak se takto různí lidé spolu učí žít a vycházet a řešit své spory a různé zájmy. A vzdělávat se v tom smyslu, aby si uvědomili, že by se měli chovat tak, aby na světě bylo k životu, kdyby se jako oni chovali i druzí. Již od pradávna se říká, že by člověk neměl dělat druhým, co by sám nerad strpěl.

No, a ten špek, co jste si na mě nechal nakonec – „zapojení do dialogu“? Jednoznačně kádrový pohovor, varování, výtka, inkviziční výslech, potažmo nepříliš skrývaný náznak možné perzekuce. Jedna nána tomu říká „strategická komunikace“.

Fakt jsem si nemyslel, že v jednom životě zažiju dvě normalizace. Nicméně z toho vyplývá, že ta první se příliš nezdařila. Slibme si, že tato se nezdaří ani omylem!